

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888-1948/1990. 7. (67) évf.
10-12. szám, 1996 október-december. Ára: 500 lej.

Betlehemben az első karácsonynak hamar vége lett, mert nemcsak, hogy el-
tűnt éjjél után a csillag s elhalt az angyali
ének, hanem a betlehemiek ahogy nem
fogadták be a születendő gyermeket, úgy
hamar el is felejtették a pásztorok hír-
mondását, s nemcsak a vidékre, hanem a
lelkekre is ráborult az esős tél és a közna-
pi érdektelenség szürke fátyola.

S bár azóta a betlehemi éj felejt-
hetetlenné lett s ott él az egymást követő
nemzedékek lelkében mint a hit legszebb
és legédesebb látomása, de azért folyton
hangzik a régi szeretet evangéliumában a
régis szemrehányás, hogy övéi be nem fo-
gadták, mintha csak minket is az a ve-
szély fenyegetne, hogy karácsonyfa,
gyertyaláng s angyali ének dacára mi is
osztozunk azok szívtelenségében, akik
Jézust be nem fogadják.

Nézzük csak közelebről életünket.
Karácsonykor azt énekeljük, hogy di-
csőség a magasban Istennek, hogy az-
után egy éven át minél kevesebbet jut-
tassunk neki belőle. Ezen a napon
irgalom és könyörület szállja meg a szívünket, de az esz-
tendően végig gyűlölködünk-marakodunk s kioltjuk a sze-
retet virító paraszát is. Egy napig bízunk a törvény, jog
és igazság eszményeiben s a többi napon megtagadjuk a
jog igazságát s az igazság jogát és szavazunk az erőszak-
ra. Egyszer egy évben békességet zengünk s testvéreknek
készülünk, s aztán vagyunk farkasai egymásnak. Egy es-
te a szeretet megszépítő hatalmát érezzük át, utána pedig
napirendre térünk felette. A napirend pedig a pénz, a ha-
talom, s erőszak szolgálata s az erkölcsieskedő intézmé-
nyek farizeizmusa. Igen, mi sem vagyunk jobbak és
mások, mint a betlehemiek voltak azon az éjszakán.

Meg lehet ugyanis gyújtani a karácsonyfa illatos gyer-
tyáit, el lehet merengeni a pásztorok és angyalok szép törté-
netén, s a gyermek lehet ma is olyan édes, hogy egy estére
megédesítse és felmelegítse a keserű és kegyetlen világot,
de befogadni őt, az más, az több, az annyi, mint belőle élni.

KARÁCSONY MAI ÜZENETE

hatalmának és életének nevezte.

Ezt az életet adja most is azoknak, akik őt befogadják
– ott vagyunk-e közöttük? –, s az ilyenek a mai kará-
csonyban is azt az isteni szabadító erőt élik át amely leve-
szi a terheket lelkünkéről s megtöri az önzés, irigység és
gyűlölködés hatalmát szívünkben.

Éljük át az evangéliumot; a régi evangélium ugyanis
így hangzik: „Nagy örömet hirdetek nektek, mert szüle-
tet nektek ma a Megtartó.” A mi mai evangéliumunk pe-
dig az, hogy nemcsak halljuk, de átéljük, s ahogyan
régén született, úgy születik ma bennünk is, s általa lesz
ma szabadságunk, erőnk és örömünk, lesz glóriás-énekes
karácsonyunk.

A betlehemi gyermek tehát eljött, hogy életünk le-
gyen, s annak van igazi karácsonya, aki Istentől újjászüle-
tik s jézusi életet él lélekben és igazságban.

Dr. SZABÓ ÁRPÁD

Az Unitárius Egyház Zsinata és Főtanácsa

Egyházunk Zsinata és Főtanácsa 1996. december 13-14. napjain tartotta ülését Székelyudvarhelyen az 1. számú egyházközség templomában.

A zsinatnak két lényeges feladata volt: a püspökválasztás és az új lelkészek felszentelése.

A zsinati választások eredményeként nagy szavazattöbbséggel - mondhatnánk egyhangúan - dr. Szabó Árpád egyházi főjegyzőt, a Teológiai Intézet Unitárius Fakultásának dékánját, a bibliatudományok professzorát választotta püspöknek. Személyében az Unitárius Egyház harmincadik püspökét tisztelhetjük, aki az egyházi élet megújítása és a szeretet megélése mellett kötelezte el magát a Zsinat és a gyülekezet tagjai előtt. Őszinte bizakodással és reménységgel tekintünk az új Főpásztor eljövendő szolgálata felé.

December 13-án este Szén Sándor jobbagyalvi lelkész végezte a szószéki szolgálatot az 1Tim 3,1 és a Lk 22,27 alapján. Ezt követően a székelyudvarhelyi egyházközség ünnepi műsorral tette bensőségesebbé az aznapi zsinati munkálatokat.

Még az első nap késő délutánján összeült a Főtanács és megejtette az új Alaptörvény szerinti választásokat, s az eredmény kihirdetésére következő nap reggel került sor.

A Főtanács megválasztotta a püspök mellett, az új egyházi vezetőséget: főgondnokok Balogh Ferenc kolozsvári és dr. Kisgyörgy Árpád marosvásárhelyi atyánkfiai, főjegyző dr. Rezi Elek teológiai tanár, közügyigazgató Székely Miklós kövendi lelkész-esperes. A Főtanács megválasztotta az Egyházi Képviselő Tanácsot, az Állandó Bizottságok tagjait és az Unitárius Egyház Nyugdíjintézetének a Vezetőtanácsát.

December 14-én a szószéki szolgálatot Székely Miklós kövendi esperes-lelkész végezte az 1Kor 13,13 alapján, majd dr. Szabó Árpád püspök lelkészavató beszédét követően (Hab 2,1) sor került a lelkézszenntelésre - kinevezésük szerinti sorrendben: Rüz Tibor, Benedek Mihály, Török István, Szentgyörgyi Sándor, Kovács Sándor, Kelemen Szabolcs, Kiss László, Kozma Albert, Veress Ferenc,

Mezei Csaba, Szathmáry Imre Kornél. A lelkészavató keretében úrvacsoraosztásra került sor. Az úrvacsorai ágendát Keresztes Sándor homoródszentpáli lelkész mondta a Mt 21,12-13 alapján.

Az istentisztelet után Székelyudvarhely polgármestere és hivatalosságai fogadták az egyház vezetőségét. Szász Jenő polgármester üdvözlő szavaira dr. Szabó Árpád püspök és dr. Kisgyörgy Árpád főgondnok válaszoltak.

A közebeden a hagyományos köszöntőt, a Berde-serleggel, dr. Szabó Pál volt főgondnok tartotta, akinek főgondnoki munkája elismerést és tiszteletet váltott ki mindnyájunk részéről.

Köszönetet mondunk Kedei Mózes lelkész-esperesnek a zsinati és a főtanács ülés zavartalan munkálatainak megszervezéséért, a tiszteletesség, az egyházközség gondnoka, keblitanácsa és a székelyudvarhelyi 1. számú egyházközség híveinek megtapasztalt vendégszeretetéért.

(-.)

D. dr. Szabó Árpád az Unitárius Egyház új püspöke

K Ö Z L E M É N Y

Az Unitárius Egyház Zsinata és Főtanácsa 1996. december 13-14. napjain Székelyudvarhelyen tartotta püspökválasztó és tisztújító ülését. Az 1996. november 20-21. napjain tartott Egyházi Főtanács elfogadta az Egyház új Alaptörvényét, melynek alapján megválasztotta az Egyház 30. püspökét és vezetőségét.

A Zsinat közbizalma d. dr. Szabó Árpád főjegyző-teológiai tanárt emelte egyházunk püspöki székébe.

Dr. Szabó Árpád püspök 1935. április 15-én született Homoródszentpéteren, Hargita megyében. Középfelsőiskoláit Székelykeresztúron végezte, az akkori Unitárius Gimnázium, a későbbi Állami Vegyes Líceum tanulójaként. 1952-ben érettségizett. 1953-1957 között a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának hallgatója. Lelkészképesítő vizsgát 1958 júniusában tett.

1958-1965 között mint püspöki titkár az Egyházi Központban dolgozott. 1965-ben a Kolozsvári Unitárius Egyházközség lelkésze, ahol 1976-ig szolgált. Közben

1968-tól a Protestáns Teológiai Intézetben óraadó tanárként is tevékenykedett.

1972-ben dr. Kovács Lajos püspökké választása után a Teológiai Intézetben átveszi az unitárius bibliai tanszéket, kezdetben ideiglenes, 1974-től végleges tanárként. 1974-ben teológiai doktorátust szerzett biblia-teológiából. 1976-tól a tanszék rendes tanáraként dolgozott. 1990-1994 között a Teológiai Intézet rektori tisztségét töltötte be.

1996 januárjában az Egyházi Főtanács főjegyzővé választotta, augusztus 1-től, d. dr. Erdő János püspök halála után, püspökhelyettesként látta el a püspöki teendőket.

1989-ben a Montpellier-i (Franciaország) Teológiai Fakultás díszdoktori címmel tüntette ki, 1994-ben a chicagói (Egyesült Államok) Meadwille/Lombard Teológia doctor honoris causa címet adományozott számára.

1961-ben kötött házasságot Fülöp Magdolnával. Házasságukat Isten egy fiúval áldotta meg.

Az Egyházi Képviselő Tanács

Új emléktáblát avattunk a dévai várban

Több mint két esztendővel ezelőtt, pontosabban 1994. június 20-án kaptuk az első értesítést arról, hogy a dévai várban ismeretlen személyek barbár módon megrongálták Dávid Ferenc egyházalapító püspökünk mártírhalálát megörökítő emlékművét. A vasajtót feltörve behatoltak a cellába, összetörték a feliratos márványtáblát és egy részét szétdobálták, megrongálták, és bemázolták a falakat.

Még ugyanabban a hónapban, június 25-én az egyházi központ felkérésére Bulbuka Gerő, a Kolozsvár-Íriszi egyházközség gondnoka három teológiai hallgatóval (Gyerő Dávid, Lőrinczy Lajos, Szabó László) és Balázs Dénes dévai unitárius leányegyházközségi gondnokkal nekiláttak a javítási munkálatoknak. Lemeszelték a falakat, a vasajtót leszállították Dévára, megerősítették, majd visszavitték és helyére illesztették. Az összetört márványtáblán azonban nem lehetett segíteni. Az Egyház jelentette az ügyet az állami hatóságoknak és a rendőrség helyi szerveinek, kérve a védelmet az emlékmű épségének a megőrzésére. Úgy tűnt azonban, hogy a hatóságok védelme - ha egyáltalán volt is ilyen - nem bizonyult elégségesnek. 1995 elején újabb értesítés érkezett arról, hogy az "ismeretlen vandálok" az eddiginél is nagyobb rombolást végeztek az emlékművön. A vaskaput sarkából is kifeszítették, a márványtábla megmaradt részeit szétszórták a várban. Úgy tűnt, hogy ez már több volt, mint spontán megnyilvánulása az emlékmű feldúlásának.

Az Egyházi Képviselő Tanács határozatára május 31-én Főtisztelendő dr. Erdő János püspök vezetésével egyházi küldöttség utazott Dévára, ahol a várban felmérve a helyzetet, tervet készítettek az emlékmű helyreállítására. A helyi RMDSZ képviselőjében Hauer Erik úr és a Hunyadi János Humanitárius Tanács felajánlotta anyagi és erkölcsi támogatását a terv kivitelezésére. Kelemen Géza Piskin lakó kőfaragómester márványtáblát adományozott a régi helyett és vállalta, hogy az egyház által megfogalmazott felirat szövegét is bevési. Egy vajdahunyadi cég, megrendelésünkre, felvállalta a cella falainak belső kijavítását és az új vasajtó elkészítését és felállítását.

A munkálatok 1995 októberében kezdődtek el, a befejezésre 1996 nyarán került sor, az elvégzett munka átvételére, többszöri helyszíni kiszállás és ellenőrzés után, októberben, az emléktábla elhelyezésére pedig november elején.

1996. november 9-én, a millicentenáriumi rendezvénysorozataink keretében megtörtént az új emléktábla ünnepélyes felavatása. Az emléktáblán a következő háromnyelvű felirat (ugyanaz a szöveg magyar, román és angol nyelven) örökíti meg egyházalapító püspökünk várfogságának és mártírhalálának színhelyét:

DÁVID FERENC

1520?-1579

AZ UNITÁRIUS EGYHÁZ

**alapítója és első püspöke
itt szenvedett mártírhalált.**

A dévai várban november 9-én, szombaton délelőtt Kiss László lupény-vulkáni lelkész üdvözlő szavai nyitot-

ták meg az ünnepi rendezvényt, amelyen közeli és távoli egyházközségeinkből számos lelkészünk vett részt érdeklődő híveivel együtt. Az új emléktáblát felavató beszédet dr. Szabó Árpád főjegyző-püspökhelyettes tartotta. Dávid Ferenc életét és reformátori szerepét méltatta dr. Szabó Pál főgondnok, Smidt Alfréd a Hunyadi János Humanitárius Társaság elnöke és Kászoni K. József budapesti unitárius lelkész, majd Egyházunk és a Magyarországi Unitárius Egyház koszorút helyezett el az emlékműnél. Az unitárius teológiai hallgatók Major Ferenc ny. zenetanár vezényletével dalárdaszámokat adtak elő, az V. éves hallgatók szavaltak.

Az ünnepség a dévai református templomban tartott hálaadó istentisztelettel folytatódott, amelyen Kolcsár Sándor marosvásárhelyi esperes-lelkész mondott ünnepi beszédet. A rendezvény a római katolikus plébánia, illetve a hozzátartozó kollégium konviktusán megtartott szeretetvendégséggel ért véget.

Hálával és köszönettel gondolunk a dévai unitárius leányegyházközség gondnokára és híveinkre, érdekképviselői szervezetünk helyi képviselőire, a református egyházközség lelképásztorára és elöljáróira, valamint a római katolikus plébánia, ferences Atya papjának segítségére és vendégszeretetére, amellyel hozzájárultak a Dávid Ferenc-emléktábla felavatási rendezvényének ünnepi hangulatához.

*„Magas Déva vára
elvész a homályba
De ki ott szenvedett
őrzi a szeretet
s hű szívünkbe zárja.”*

ANDRÁSI GYÖRGY

Dávid Ferenc szellemi öröksége

Az emlékező kegyelet főhajtasával állunk e megszentelt helyen, kedves testvéreim, tisztelt ünnepi gyülekezet!

Emlékezni és tiszteletet tenni jöttünk a szűkebb és tágabb haza közeli és távoli tájairól s egyesek még a meszszebbi idegenből is.

Megszentelte ezt a balladák misztikus világába visszatekintő helyet az áldozat fennsége. A mondai Kőműves Kelemenné gyöngye testének megtöretése azért, hogy álljon Déva magas vára s örködjön utaink biztonsága fölött. És a történelmi, a valóságos, a Dávid Ferenc által vállalt mártírhalál a vár hideg és rideg börtöncellájában azért, hogy töretlenül megmaradjon a hit tisztasága, talán még inkább s általánosabban azért, hogy semmilyen dogmatikus megkötés, államrejon vagy pillanatnyi politikai érdek ne zárja el, ne zárhassa el a hit, a szellem és a gondolat szabad szárnyalásának útjait.

Az emlékezés és a tiszteletadás tiszta szándékával közeledünk e helyen egyházalapító első püspökünkhöz, Dávid Ferenchez, hogy kőbevésett biznyságunkkal is hitet tegyünk róla. Arról, hogy Ő él közöttünk és általunk. Él itt és most, 1579-ben bekövetkezett halálának helyén és évfordulójának napjaiban. És él mindenkor és mindenhol a tanításainak útján járó unitáriusokban és a szabadon gondolkodó emberekben. Él mindenkiben, aki vallja, hogy a

hit Isten ajándéka, hogy minden ember Isten gyermeke, aki gyakorolja a türelmes szeretetet mindenkivel szemben, a más hitet vallókkal, a más nyelven beszélőkkel szemben is, a názáreti Jézus tanítása szerint. És él különösen azokban az áldozatos szívű emberekben, akik fáradságos munkájukkal, anyagi javaikkal vagy egyéb szíves támogatásukkal hozzájárultak ennek az emlékhelynek a méltó helyreállításához. Illesse ezeket a köszönet és hála megnyilvánulása az egyetemes Unitárius Egyház részéről és a magam nevében is. Névszerint is megköszönjük Kelemen Géza testvérünk nagy értékű adományát – az emléktábla elkészítését és helyére illesztését.

A mártír próféta teste, lehanyatlódván, elkeveredett az anyaföld poraival. Déva magas várának kövei a megváltozott társadalom érdektelenné válása és elszegényedése folytán szétszóródtak, falai leomlottak, hogy az elhagyott romok között úrrá legyen a lassú enyészet. A rommá lett vár elhagyatottságában az alkalmi vagy célzatos látogatók kényére-kedvére bocsátatott, s a kegyeletes emlékezés alkotásai benne a tudatlanság, gyakrabban a gyűlölködő tudatosság vandalizmusának váltak áldozataivá. Nem védi őket sem a történelmi múlt emlékei iránti tisztelet, sem a mások alkotta értékek kiemelésének benső, meggyőződésszerűen alapuló, ellenállhatatlan erkölcsi parancsa.

De áll Déva vára magas falaival, mégis komoran, de töretlenül, mindaddig, amíg a balladák nyelve el nem fogy hegyes-völgyes tájainkról. Él és hat a hely szelleme, Dávid Ferenc égő hite, és terjed a négy világtáj minden részébe, ahol megértik, vallják és vállalják ezt a szellemet. S mi, akik magunkat unitáriusoknak, az ő követőinek valljuk magunkat, egyházi szervezeteink, melyek az ő nevét viselik, fenntartjuk és ápoljuk ezt a szellemet. Bízunk benne és hisszük, hogy ez a jövő szelleme, az új, egységesebb és rokoniasultabb világé, az a szellem, amely azon munkálkodik, hogy megvalósuljon Istenországa ezen a Földön, s abban az emberek, testvérekként, békében éljenek együtt.

Hitünknek, mint most, tanúságát tesszük azzal is, hogy időről-időre elzarándokolunk erre a helyre, hogy elhozzuk a hálás emlékezés virágait, s helyrehozzuk emlékművünkön az idő és az ártó kezek rongálásait. Tesszük ezt mi és tenni fogják gyermekeink, unokáink és késői leszármazottaink, adja Isten, az idők végezetéig.

Ezekkel a gondolatokkal helyezzük el a kegyelet koszorúit a Dávid Ferenc mártírhalálára emlékeztető új háromnyelvű kőtáblára, s ajánljuk azt az emberi nem családjának oltalmazó jóindulatába a mindenható Isten végzése szerint.

Dr. SZABÓ PÁL

Ünnepség a balladák várában

„Tizenkét kőműves esszetanakodék,
Magos Déva várát, hogy fölépítenék...”

kezdődik a jól ismert népballada, melynek tragikumuma – bár képzőlet szülte – ma is megdöbbentő. És mennyivel inkább az a valóságból, a történelemből ismert tragédia, amely szintén a balladák várához, az ezüstkgyöként kanyargó Maros huzatos völgyét vigyázni hivatott erődítményhez kapcsolódik.

A balladában az áldozatra azért volt szükség, hogy egy cél megvalósuljon, a vár felépüljön. A valóságban bemutatott áldozat nem építési, nem egy kitűzött nemes szándék megvalósulása érdekében történt, hanem egy eszmének, egy humanista istenképnek felszámolása, megsemmisítése végett.

A nép száján élő balladai hősök áldozatának meglett a várt eredménye, felépült a vár. Nem így történt azonban a valóságban. A kierőszakolt áldozat mártírrá lényegült, s a megsemmisítésre ítélt világszemlélet, istenkép élő egyházzá. Olyanná, amely múltjának örökérvényű értékeit őrizze nem csak a jelennel tud lépést tartani, de bátran néz a jövő felé is.

Alapítójának emléke előtt, aki Déva várának falai között, egy hideg börtöncellában szíve utolsó dobbanásáig kitartott Isten egysége, Jézus embervolta és a hit megélésének szabadsága mellett, az idén, november 9-én országos méretű ünnepséggel tiszteltgett ismét.

Dávid Ferenc szenvedésének és mártírhalálának helyén immár harmadszor avattak emléktáblát. Az elsőt 1910-ben, a másodikat 1948-ban. A Hunyadi Társaság megbízásából Kelemen Géza piski kőfaragómester által elkészített márványtábla az ismeretlen tettesek által megrongált helyébe került; magyar, román és angol nyelvű felirattal.

Az emléktáblaavatást követően az ünnepség a dévai református templomban folytatódott. Egyházunk legmagasabb képviselőjén kívül a helybeli római katolikus és református egyház, valamint a megyei RMDSZ szervezet is képviseltette magát.

A református lelkész és keblitanács döntését, melynek nyomán templomukban méltóképpen ünnepelhettünk és emlékezhettünk, a római katolikus plébános minden résztvevőhöz szóló meghívását egy szeretetvendégségre, köszönjük. Olyan gesztusként kell értelmeznünk ezeket, amely világosan tudatosítja, hogy erdélyi magyarságunkat többé nem lehet és nem is szabad ideológiának megosztania, mint abban az időben, amelyre most emlékezünk és amelynek áldozata éppen a vallás szabad gyakorlását hirdető és megélő első püspökünk volt – mondotta dr. Szabó Árpád főjegyző, püspökhelyettes.

Az ember lába alatt lépten-nyomon megcsikordult a történelem, felsírt az áldozat-asszony megkönnyebült sóhaja, amint a kíméletlen szél hamvait egy egy parányi milterszemcsével együtt kiragadta az omladozó kőfalak évszázados szorításából.

„Szárnyad van lelkem...” – mondatta itt benn valami velem, amint a szédítő mélység fölött büszkén porladó romok tetejéről a távoli, ködbevesző hegygerinceken végigsiklott csodálkozó tekintetem; – „meg ne tagadd magad” – figyelmeztetett a kitárlkozó végtelen szabadság.

KÁDÁR ATTILA

Egy unitárius kiadvány a millenniumi kiállításon

1896-ban Budapesten a Millenniumi Országos Kiállításon Székelykeresztúr is képviseltette magát egy történelmi könyvvel. A kötetet – Sándor János: *A Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium Történelme, Székely-Keresztúr 1896* –, a vidéki kisváros szellemi termékét, 1000 koronával díjazták.

A könyv valójában egy szellemi alkotóműhelyből került ki, ahol az 1793-ban alapított Unitárius Gimnázium, majd az 1870-ben alapított állami tanítóképző tanárai az oktató-nevelő munkájuk mellett levéltárakban és könyvtárakban kutattak, melynek eredményeként tanulmányokat, köteteket írtak és tettek közzé. Nem túlzás többszám-ban beszélni, mert 1879-ben pályadíjas munka íródott Székelykeresztúron. Kozma Ferenc tanítóképzési tanár tollából került ki: „A Székelyföld közigazgatási és közművelődési állapota” c. munka, amelyet a kortárs szakirodalom az 1848 utáni korszak jelentős gazdasági szintézisének tart.

1904-ben Barabás Endre – ugyancsak a helyi tanítóképző tanára – megjelentette Székelykeresztúr közigazgatási leírása (1904) és Udvarhely vármegye közigazgatási leírása (1904) c. tanulmányait.

Térjünk vissza a millenniumi kiállításon díjazott könyvre, pontosabban először szerzőjére. Sándor János ezer szállal kötődött a székelykeresztúri gimnáziumhoz. 1841-ben született Homoródalmáson és, kissé megkésve, 16 éves korában folytatta az Almáson megkezdett tanulmányait Keresztúron, majd Kolozsváron, ahol 1865-ben érettségizett az Unitárius Kollégiumban. Ezt követően két évig teológus volt, befolyezvén ezzel hazai tanulmányait. 1867 őszén másodszer érkezik Székelykeresztúrra. Három évig a gimnázium köztanítójaként hasznosította magát, majd egy évig gr. Haller József székelykeresztúri házánál magántanítóként kereste kényerét. A nevelésére bízott grófi sarj, Haller Béla kinötötte magát Székelykeresztúron, hiszen a zoológiai tudományok tudós művelőjévé vált a heidelbergi egyetemen. Sándor János Kriza János püspök és Mikó Lőrincz kolozsvári tanárok pártfogása révén 1871-72-ben külföldi egyetemeken – Zürich, München – egészítette ki tanulmányait. Érdeklődési körébe főleg a természettudományok, a matematika és a pedagógia tartoztak.

1872 őszén immár harmadszor érkezett Székelykeresztúrra, a gimnáziumba, ahol tanárként, 1877-től pedig igazgató-tanárként dolgozott nyugalmavonulásáig, 1907-ig. Az egzakt tudományokat tanító tudós tanár a gimnázium kiváló levéltárosává, könyvtárosává vált. A forrásokat rendszerezte, kutatta és jegyzetelte. Elkötelezvé magát, a gimnázium történelmének megírására.

A kolozsvári adatokat a Konzisztórium jegyzőkönyveiből, levéltárából, Benczédi Gergely kolozs-

vári tanár segítségével szerezte meg, akinek a könyv előszavának utolsó soraiban mond köszönetet: „Ha e munka teljes, akkor az érdem egyfelől őt illeti. Fogadja legszívesebb köszönetemet. Székely-Keresztúr, 1895. december 25.”

A monográfia egy alaposan előkészített történelmi munka, hiszen a szerző a Keresztény Magvető évfolyamaiban (1872-94) tucatnyi előtanulmányt jelentetett meg a gimnáziumról. Ezek mintegy gerincoszlopát képezték az eljövendő kötetnek, ami kitűnik a cím alatt levő szavakból is: „Az Egyházi Képviselő Tanács megbízásából összeállította Sándor János Gym. Igazgató-Tanár”.

A székelyudvarhelyi „Becsek” Nyomdából kikerült könyv több mint 300 oldalas és 15 fejezetre tagolódik. Minden fejezet egy-egy tárgykör, amelyen belül az időrend pontos szigorral érvényesült.

Az I. fejezet – „A Gimnázium keletkezése előtti idők” – Székelykeresztúr első írásos említését (1332), a reformáció térhódításának helyi következményeit és az Unitárius Gimnázium alapításának első tervét tárgyalja, eljutva a Homoródalmáson 1793. július 10-én keletkezett zsinati végzésig, amely leszögezte: „A székelykeresztúri unitárius eklézsiában minél hamarabb egy olyan Unitárius Gimnázium állíttassék fel, melyben az ifjúság avagy csak a retorikáig taníttathassék.”

A II. fejezet – „Építkezés” – a monográfia legterjedelmesebb része. A több mint 80 évig tartó iskolaépítő munkát és velejáróit a szerző három időszakban – 1793-1804; 1805-1842; 1857-1876 – tárgyalja. E fejezetet kiegészíti a kötet utolsó részében – „Függelék” – közölt, az építkezésre tett adományok bemutatása. A szerző nagy érdeme a források feltárása és közlése, amelynek révén átfogó képet nyerünk az erélyi unitáriusok iskolaépítő hozzájárulásáról. Itt azonban helyesbítünk is, hiszen Sándor János könyvében a nagyvilág unitáriusainak, az angol-amerikai hitrokonok 200 fontsterlinget kitevő támogatásával is találkozunk. (E támogatás emlékét megörökítő angol-magyar nyelvű márványtábla az utóbbi évtizedekben sokat hanyódott, illetve „rejtőzött”, de jelenleg a gimnázium épületének a falán van.)

A III. fejezet – „Tantervek, tankönyvek, tanítás, vizsgák és szünidők” – az oktatás keretét mutatja be a kezdetben 4, majd 1856-tól 5 osztályos gimnáziumban. Érdekesnek tartjuk idézni a latin nyelv tanításával kapcsolatos szigorítást. „Hogy a latin tanítás sikert mutathasson, szoroson meghagyatik, miszerint a latin nyelv magyarból latinra és latinról magyarra fordítandó folyvást és elmulaszthatatlan gyakorlattal kapcsolatban taníttassék...”. Régi tankönyvek lajstroma, az érdemjegyek minősítésének megnevezése, napi tanítás-program, bőséges és többszöri szünidők ideje, mind megannyi érdekesség olvasható e fejezetben.

A IV. fejezet – „Tanári és tanítói személyzet, tanárképzés” – valóságos pantheon, hiszen a gimnázium első évszázadának összes tanítóit, tanárait, igazgatóit, hittanárakat, póttanárait, énekvezetőket lajstromozza. Székelykeresztúri működésüket évszámokkal adatozza, esetenként életpályájuk további alakulását is jegyzi. A legkiemelkedőbb egyéniségek – 15 tanár és 12 lelkész-tanár – rövid életrajzát, valamint esetenként irodalmi működésüket is bemutatja.

Az V. fejezet – „Felügyelő gondnok. Gimnáziumi igazgatóság” – rövid terjedelmű, de pontosan bemutatja a gimnázium két alintézményének fejlődését, képviselőit. Az Egyházi Főtanács 1878-ban kiadott „Utasítás” c. dokumentumából a gondnokok, az igazgató és a jegyző jogkörét idézi.

A VI. fejezet – „Alapítványok. Adományok” – 28 alapítványt összegez, amelyek nagy jelentőséggel bírtak, éltető erőt jelentettek a gimnázium építésénél és a vidék szegénysorsú tanulóinak iskoláztatásánál. A fejezet számunkra forrásértékű, mert a szerző minden alapítványozó rövidebb-hosszabb életrajzát, pályafutását is megírta.

A VII. fejezetben – „Tanári, tanítói fizetések. Iskolai díjak. Pénzkezelés, vagyoni kimutatás, költségvetés” – számadatok sokasága olvasható. A számokon túl itt is kiolvashatók az igazgató-tanár gondjai, aggodalma is, „...ma-holnap a mostani tanári fizetésre nem akad pályázó. És ha a tanár nem léssen, megáll az iskola vérkeringése, megszűnik élete. Ma a pályázóknál nem az egyház iránti szeretet, de a fizetés mennyisége a főszempont. Kivételt e tekintetben nem lehet annyit találni, hogy abból egy tanári kar kitelnék.

A VIII. fejezet – „Tanulók. Osztályok” – első sorából megtudjuk, hogy a gimnázium első száz évében beiratkozott összesen 3353 tanuló, de a kezdő és előkészítő osztályokkal együtt 12 232 tanuló részesült oktatásban. A tanulók földrajzi, felekezeti, nemzetiségi megoszlása, a „togátus deákok” bemutatása megannyi érdekessége a fejezetnek. Az utolsó oldalakon a szerző név szerint összegezi azon neves embereket, akik a Keresztúri Gimnáziumban kezdték meg középfokú tanulmányaikat. Számadataiból az is kitűnik, hogy az erdélyi unitárius értelmiség (papok, tanárok, tanítók, énekvezetők) 61%-a Székelykeresztúron alapozta meg gimnáziumi tanulmányait.

A IX. fejezetben – „A tanulók segélyezése. Juttatások” – a szerző többek között megállapítja, hogy a gimnázium alapításától a diákok segélyezése, juttalmazása eléri az 50-60 000 forint értéket.

A X. fejezet – „Bentlakás. Magántanítás. Étkezési viszonyok. Játékok. Egészségügy” – olvasva, megismerkedünk a szobafőnökkel (hospes), a bentlakási bútorzattal, a helyi családoknál történő étkezés rendjével, módjával, amelyről a szerző megállapította: „E kosztozási rendszer nagyon alatta áll az in-

tezetben való együttétkezésnek, de a viszonyok, a szegénység másként alakítani még nem engedték.” A „Játékok” rész négy labdajátékot, birkózást, falábon járást, csiszonkázást, bakkugrást ír le a múltból és a tornaórák bevezetése kapcsán megjegyzi, mint egy nevelési problémát felvetve: „A természetes játék mesterséggé vált. Vajon olyan jó kedvvel végzik-e ezt, mint amazt?” Az egészségügyi ellátás történetét a szerző a kezdetektől (Koronka igazgató felesége volt a diákok első ismert ápolója) a gimnáziumi kórház alapításáig (1895) írta le.

A XI. fejezet – „Iskolai törvények. Rendszabályok” – az 1796-os részletes latin nyelvű, a rövidebb „Constitutio consistorialis de anno 1809” az 1815-ös „Utasítás” és az 1882-es rendszabályzat tölti ki.

A XII. fejezet – „Könyvtárak. Gyűjtemények” – Mai szemmel nézve a gimnázium didaktikai felszerelését, a szemléltető eszközöket mutatja be. A fejezet azonban több ennél, mert a gimnáziummal egyidős, felbecsülhetetlen értékű dokumentációs könyvtárát, a diákok önképző tevékenységének kezdeteit, az értékes néprajzi és régészeti gyűjteményeket, egy majdani iskola, később városi múzeum „alapköveit” ismerhetjük meg belőle. (Ez a múzeum a napokban ünnepelte alapításának 50. évfordulóját.)

A XIII. fejezet – „Hálaünnepélyek” –, amelyeket 1863-tól kezdődően 5 évenként tartottak meg. Tisztelgés a nagy mecénások – a gimnázium építésének és kifejlesztésének támogatói – és a jeles tanárok emlékére. Sorban a hetedik hálaünnepély a gimnázium alapításának 100. évfordulója volt.

A XIV. fejezetben – „Az 1883. évi középiskolai törvény életbelépése utáni idők” – a szerző leírja az ötosztályos „csonka” gimnázium harcát az állami hatóságokkal a négyosztályosra való lefokozás elkerüléséért és a hatosztályos gimnázium kifejlesztéséért.

A XV. fejezet a „Függelék”. Amint már említettük, nevekhez és közösségekhez kötötten tartalmaz mindent: krajcárt, szekér követ, meszet, fát, véka gabonát, amit a gimnázium első száz évében adott a nép. E hősies adakozás kapcsán Beke György a „Régi erdélyi skólák” című kötetében joggal megállapítja: „A város és a környék székelysége egyetemesen úgy érzi – és igaza van –, hogy köze van a falakba beépült valamennyi kőhöz, téglához, a kollégiumi padokból kikerült hírességekhez vagy földművesnek, iparosnak, kistisztviselőnek itthon maradt vándiákokhoz.”

Íme a könyv, az iskola-monográfia. Ez a pragmatikus történetírás követelményeinek megfelelő munka, amely ott volt látható és fellapozható 1896. május 2-tól október 31-ig az „Ezeréves Országos Kiállítás” alkalmával a Közművelődési Pavilonban.

FODOR S. SÁNDOR

EGYHÁZI ÉLET

Toronyszentelés Bencédben. Köszöntő beszéd

*Főtisztelendő Püspök Úr!
Nagytiszteletű Esperes Úr, köri felügyelő gondnok
urak! Ünneplő gyülekezet!*

Ünnepi alkalomra gyűltünk össze, torony-templomszentelésre. Amikor köszönteni kívánom a Főtisztelendő Püspök Urat és mindazokat, akik ez ünnepi alkalommal itt vannak, engedtessek meg nekem, hogy arról beszéljek, miként született meg ez az ünnepi alkalom, amelynek köszönhetően együtt vagyunk.

December volt, 1989 decembere, mikor egy egész ország lélegzett fel, hogy nem lesz több falurombolás, nem fenyegeti a falut, a templomot a pusztulás réme. Határok nyíltak, lehetőségek tárultak, ábrándok születtek határokon túli érvényesülésről. Felvetődött a kérdés: menni vagy maradni? És akkor itt, Bencédben karácsonykor bátoritanul hangzott a székely himnusz kérdése: Ki tudja merre...?

Hogy a menni készülők maradásra bírjuk, 1990. január 1-én megszületett a toronyépítés gondolata. A gondolatot közgyűlési határozat követte. Egy régi, százéves álom született újra. Régi, mert háromszori nekirugaszkodásra sem sikerült továbbjutni a toronyalap gyűjtésénél. Most is az alappal kellett kezdeni. És nem volt pénz. Pénz nélkül pedig hogyan lehet maradásra bírni a menni készülőket, hogyan lehet harangjával hazahívó tornyot építeni? Isten nem ad pénzt. Nem, de ad erőt, hitet, akaratot, s ez mindennél nagyobb tőke.

Bencédben erről az alapról indult a toronyépítés, templomjavítás. És ez az alap szilárdnak bizonyult. Mert sokszor elfogyott a pénz, s amikor már nem volt mivel fizetni: egy hittal megáldott ember – Vasas Sándor gondnok – anyagi tartalékához nyúlt és nem kérdezte, mennyi ideig, rendelkezésre bocsátotta azt. Az inflációban ez is kevésnek bizonyult. És a kritikus pillanatokban valahonnan mindig jött segítség: Ytre testvérfalutól, az egyházi központtól, San Diego-i testvéregyházközségtől. Sokat segítettek, s így 1991 augusztusában sikerült lerakni a torony alapját, majd 1992-ben felépíteni, 1993-ban levakolni, befejezni a tornyot. 1995-ben megjavítani a templomot kívül is, belül is. Ehhez a legnagyobb áldozatot a bencédi gyülekezet minden egyes tagja nyújtotta adományokkal és közmunkával. Ez az adomány és közmunka érték családonként 5-5 mltac árának felel meg. Hogy mekkora érték ez, csak az tudja igazán, akinek ennyi malacot kell vásárolnia. Az adakozók közül nehéz bárkit is kiemelni, hiszen az egész gyülekezetet kellene. Mégis kiemelek három nevet, akiké az építés, javítás ideje alatt a legtöbbet szerepel az aranykönyvben: Vasas Sándor, Pap Lajos, Mózes László, gondnok és egyháziak.

Az egész bencédi gyülekezet méltó arra, hogy Főpásztora kérjen Istentől áldást életére.

Köszönjük a Főtisztelendő Püspök Úrnak, hogy eljött, a toronyszentelésre, tornyunkra, templomukra, életünkre Isten áldását kérte.

KISS GERGELY lelkész

Bepillantás a vargyasi egyházközség zenei életébe

*„Énekeljetek, Istennek énekeljetek...
Dalt zengjétek és dobot pergessetek...”
(Zsoltárok könyve)*

Milyen csodálatos az, amikor közösen énekelünk, mert az egyéni hang része annak a harmóniának és annak az „erőnek”, amit csak a közös éneklés nyújthat. Ezt érzem, amikor az istentiszteleten a gyülekezettel együtt énekelek, ez érezhető, amikor a dalárda hangja felcsendül. Az együtt éneklésnek közösségformáló hatása van. Ezért nem csoda, hogy Vargyasra jövetele után Andorkó Ferenc tiszteletes úr, 1991 telén, megszervezte az egyházi dalárdát.

1909–1940 között Kis Károly kántortanító vezényelte alatt híres-neves férfikar működött. A hagyományt akarva feléleszteni és a közösségi életet fellendíteni, a tiszteletes úr felkérte József Gellértné Csepregi Lenke unitárius zene-tanárnőt, hogy vezényelje a 30–35 tagú vegyes énekkart, amely ifjabból és kevésbé ifjabból áll.

Ezúttal is köszönetünket fejezzük ki az egyházközség nevében a lelkes és szakszerű munkájáért, amelyet most már 5 éve fejt ki.

Az idősebbek leírása nyomán a régi dalárda zászlójáról, Máthéné Lázár Julianna közbenjárásával, elkészült ezen a nyáron az új zászló. Előkerült az a lant-dísz, amely a régi zászló rúdján volt. Az énekkar repertoárja egyházi énekekből áll, ahol követik az unitárius hitelveket, és világi énekekből is. Az énekkar sokszor fellépett idehaza, Vargyason, szereplésével fennköltté tett minden március 15-ét és a tévégi nagy szeretetvendégségeket. Ezenkívül ellátogattunk különböző egyházközségekbe, mint: Bözöd, Rava, Felsőrákos, Homoródújfalú, Bölön, Városfalva, Brassó (két alkalommal is), Bodfalu. Ilyenkor az énekkar műsorát megfelelő versekkel tűzdeltük. Szavaltak: Tóthné Székely Anna, Gálné Ferenc Annamária, özv. Máthé Balázs Albertné, Andorkóné Fancsali Rozália és szólóénekeivel Vargáné Ferenc Réka bővült el. Ezek mind-mind meghitt, áldott alkalmak voltak, amikor a híveink a meglátogatott egyházközség híveivel ismerkedtek, barátkoztak, együtt énekeltek és verset mondtak, egymás hitéből merítettek.

Az utóbbi két évben dalárdánk részt vett a baróti egyházi kórusok találkozóján, valamint a bodoki egyházi kórusok találkozóján is, ahol színvonalasan szerepelt. A következő fellépés a millecentenáriumi rendezvények alkalmából lesz.

Itt szeretném megemlíteni, hogy nagyszerű zeneoktatás folyik az iskolában is. A gyermekkórus pedig részt vesz a Dávid Ferenc, a karácsonyi, az anyáknapjainak ünnepélyeken. A vasárnapi iskolában pedig Máthé Vilma énekevezér tanítja odaadással 40 éve a gyermekeket.

Mivelhogy egyházközségünk zenei életéről esik szó, szeretném megemlíteni az Unitárius Közlöny ez évi 3–5. számában megjelent dr. Rezi Elek cikke nyomán, hogy nálunk 1958 óta minden Nagypénteken éneklük a Passiót, amelyet Máthé Vilma tanít be. Ezenkívül alkalmi énekkart is vezetett.

Áldjon meg a teremtő minden egyes kórustagot és karvezetőt. Kívánjuk, hogy éneklő kedvük ne lankadjon, hiszen ez is hitük egyik megnyilvánulása, és ahogyan vallja 190. énekkünk, szükség, hogy Isten „Fényes nyomában,/Haladjon minden,/s őt áldja híven,/Ünnepi dallal, nagy diadallal.”

ANDORKÓ ROZÁLIA

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”

1996. augusztus 11-én Küküllődombó Unitárius Egyházközsége e gondolattal lelkében rendezett falutalálkozót, és ünnepelte meg honalapításunk 1100 éves évfordulóját. A falutalálkozó megrendezése és a millicentenárium alkalmából kopjafaemelésé Benczédi Ferenc lelkész gondolata volt – e nemes elképzelés lelkes segítőtársak közreműködésével megvalósult.

A harangok hívó szavára a falu apraja-nagyja és az ünnepelni hazajött elszármazottak az Isten házába siettek. Prédikált Veress Ferenc László dombói származású bethlenszentmiklósi lelkész, aki beszélt az 1100 év jelentőségéről népünk életében, és feltette a kérdést: „Mi dolgunk a világon?” Dávid Ferenc és Széchenyi István alakját állította elének, mint a hitűkhöz és nemzetűkhöz való ragaszkodás példaképeit. Imát Kiss László lupényi, úrvacsorai ágendát Bálint B. Ferenc kolozsvári lelkész mondott, majd a Nemzeti Imádság eléneklése következett.

Az istentiszteletet követően a templom udvarán lelepleztük a Marosvásárhelyen élő, Dombóról elszármazott szobrászművész, Hunyadi László alkotta kopjafát. A leleplezéskor beszédet mondott Benczédi Ferenc lelkész, az unitárius férfidalárda, a női kar és az ifjak dalcsoportja énekelt, Márkos Csaba szavalt. Hunyadi László meghatott szavai kifejezték a szülőföldhöz, az ősökhez való ragaszkodás és a jövőbe vetett hit érzését. A kopjafaavatás koszorúzással ért véget.

Innen a gyülekezet a temetőbe tartott a helybeli fúvószenekar alkalomhoz illő kíséretével. Ott a falu lelkésze mondott méltató beszédet a papok, tanítók sírjánál, majd közös ima következett. A dalárda és a presbitérium koszorút helyezett a „belső emberek” sírjaira.

Az ünnepség a késő délutáni órákban műsorral folytatódott a kultúrházban. Ünnepi beszédet mondott Miklós Mária magyarszakos tanárnő. Fellépett a férfidalárda Hunyadi Mária énekvezér irányításával, népviseletbe öltözött leányok csoportja helyi népdalokat adott elő, Arany János, Wass Albert és Illyés Gyula verseit Hunyadi Mária, Csíki Zita, Miklós Judit, Bertalan Gizella és Miklós Zoltán szavalták. A falu híres népdaléneke, Hunyadi Csilla Küküllő-menti népdalokat énekelt, a fúvószenekar Székely András vezényletével lépett színre, majd az öreg és fiatal táncosokból álló népi tánccsoport zárta a műsort (vezetője Székely Irén tanárnő).

A kultúrotthon falait festmények díszítették, ez az alkalmi képzőművészeti kiállítás öt dombói művész alkotásaiból állt: Hunyadi László (plakettek), Csíki Márkos János, Miklós Árpád, Jonásiu Margit és Jonásiu Radu.

Az összetartozás, értékeink megbecsülése és szeretete jegyében telt ez a vasárnap. Újból bebizonyosodott, hogy a szülőföldből mindig erőt meríthetünk, a régi arcok, az ismert táj, a gyermekkori emlékek felfedezése lelki feltöltődést jelent számunkra.

MIKLÓS MÁRIA

Őseinkre emlékeztünk

Az őszi hálaadás ünnepét több mint 250 éve minden esztendőben megünnepeljük mi, unitáriusok, emlékezve Szentábrahám Lomárd Mihály püspökünkre, aki 1683-ban Városfalván született. Édesapja és nagyapja is lelkész volt. Kisgyermek korában nemcsak megtanulta, de be is tartotta szülei intelmét: a helytállást, a becsületességet, a nemes harcot, amelyet meg kellett vívnia püspöki méltósága idején. Nemcsak lelkész és püspök volt, hanem főgimnáziumi tanár is, aki csaknem minden tantárgy tanításához tankönyvet írt. Emléke egyháztörténelmünkben így fogalmazódott meg: „Egyházunk szeme, szíve és szája volt”. Neki mindent látnia kellett, szívében hordozta gyülekezeteink nehéz életének gyötrelmét, s ahol csak alkalom adódott, szót emelt az igazság, a valláserkölcsei nevelés érdekében. Emléke ma is él Városfalva lakói szívében. Ezért van az, hogy az őszi hálaadás ünnepén mindig megemlékezünk róla. Neki köszönhetjük egyébként azt, hogy több mint 250 éve szeptember utolsó vasárnapját őszi hálaadási ünnepként tartjuk számon, mely alkalommal úrvacsorát veszünk. Ugyancsak őszi hálaadás ünnepéhez kötődik az 1919 szeptember utolsó vasárnapján Városfalvára érkező Báró József fiatal unitárius lelkész emléke, aki 56 éven át hűséggel szolgálta szeretett híveit. A jelenlegi lelkész, Bíró Barna, ki az ősök emlékezetét ez alkalommal is nevezetessé kívánta tenni, az egyházközség vezetését arra sarkallta, hogy állítsanak kettős kopjafát a templom elé nagy püspökünk és példás életű lelkészünk emlékére, amellyel a honfoglalás 1100. esztendejében egyben lerójuk hálánkat történelmi nagyjaink előtt is. A javaslatot tett követte. Bíró Barna lelkész Vargyasra sietett, hogy megrendelje a kopjafa-kompozíciót József Gellérd tanárnál, faragó művésznél. Ezt avatták fel Városfalván az őszi hálaadás ünnepén, szeptember 29-én, vasárnap délután 3-kor. Mi, Báró József három gyermeke Segesvárról, Keresztúrról és Udvarhelyről siettünk Városfalvára, hogy részesei lehessünk a fel-emelő ünnepségnek.

Gazdag műsorral, nevezetesen szavatokkal és énekszámokkal adóztak az ősök emlékének.

A két kopjafa egy fekete és egy fehér márványoszlop szomszédságában kapott helyet. Méltó helyre került Csoma József az I. világháborúban és Jobb Dénes Levente a II. világháborúban, a Don-kanyarban elesett hősök emlékoszlopai mellé.

Harangszóval és Nemzeti Imánkkal zárult a lélekemelő ünnepség.

BÁRÓ HAJNAL

ÉLMÉNYBESZÁMOLÓ

Az Unitárius Kollégium meghívást kapott Budapestre, a Rákóczi Szövetség által megrendezett Gloria Victis 56 szavalóversenyre. Mi is örömmel fogadtuk a hírt, és három diák lelkesen készült a versenyre: Korodi Alpár, Bodor Piroska és Szigeti Tünde. Indulásunk előtt pár nappal a hozzánk érkezett értesítésből megtudtuk, hogy minden csapatból csak egy diák vehet részt a versenyen, a többi megfigyelő. Úgy döntöttünk, hogy Korodi Alpár mutassa be műsorát: Füst Mihály: Zokogni szeretnék c. prózai művét és András Sándor: Nagy Imre c. versét.

Jakabházi Réka tanárnővel vasárnap október 20-án 11 órakor indultunk. Az út egy kicsit fásaszto volt, de azért jó volt a hangulat. Az útlevelvizsgálat másodpercekig tartott és már indulhattunk is tovább. Este hat órára érkeztünk meg Budapestre a Műszaki Egyetemre, ahol útbaigazítottak a rendezvényt kapcsolatos ügyekről. A finom vacsora után minden kényelmet biztosító buszok szállították a vendégeket a különböző szálláshelyekre. A város gyönyörű látványt nyújtott, fényár öntötte el az utcákat. Bennünket a csepeli Hotel Nova-ba vittek, ahol kedves

fogadtatásba volt részünk. Másnap reggel a résztvevőket szintén buszok szállították a Műgyetemre. Délelőtt szabadprogramunk volt, ezalatt bejárhattuk a belváros fényűző és csábító kirakatokkal teli utcáit. Ezt követte az ebéd, majd a középdöntőre való felkészülés. 13 és 18 óra között beosztás szerint a helyszíneken párhuzamosan zajlott a középdöntő. A zsűri döntése alapján 15 magyarországi és 15 határon túli, összesen harminc versenyző juthatott tovább a döntőbe. A középdöntőkkel párhuzamosan a Műgyetem dísztermében, a történelmi vetélkedő résztvevői számára, „Fűtés az emberiség történetében” c. játékos vetélkedő zajlott. Továbbá fakultatív programok, így filmklub és tea-ház álltak rendelkezésünkre. 18 órától vacsora volt, amit buli követte, amely mindig népszerű program. Elérkezett a várva-várt nap, a döntő napja, amire mindenki izgatottan készült. Örömmel hallgattuk a szebbnél szebb szavakat. Ezzel még nem ért véget a nap, mert a magyarság 1956 negyvenedik évfordulóján megemlékezett a forradalomról, hisz tudjuk, hogy 1956 október-no-

vemberében Magyarországon forradalom zajlott le.

A Műgyetemről zászlókkal átvonultunk a Bem térre, ahol képviselők, pártok, társadalmi szervezetek, valamint különböző iskolákat képviselő személyek koszorúztak. Az Unitárius Kollégium nevében Korodi Alpár és Szigeti Tünde koszorúzott. Ezt követően fátylasmenet indult a vár felé. Eközben a tömeg elénekelte a magyar Himnuszt, a Szózatot és a Székely Himnuszt. Az ünnepély a Mátyás-templomban zárult, ahol zászlómenetelés is volt. Hazautazásunk előtt megtekintettük a 200 éve alapított Nemzeti Múzeumot, a Millecentenáriumi kiállítást, ami csodálatos élményt jelentett számunkra.

Déli tizenkettő órakor a csoport hazaindult. Sajnos díjat nem hoztunk, de örülünk, hogy részt vehettünk a versenyen és gazdag élményekkel tértünk haza.

Köszönjük az Unitárius Püspökségnek, hogy lehetővé tette számunkra a kényelmes és civilizált utazást.

SZIGETI TÜNDE, XII. osztály
Unitárius Kollégium Kolozsvár

ÜNNEPELTÜNK

1996. október 4-6. között a kolozsvári Unitárius Kollégium kiállítással rendezésével ünnepelte a magyar iskola 1000 éves és az unitárius oktatás 440 éves fennállását. Ez az esemény annak a rendezvénysorozatnak a része volt, amellyel a Pedagógus Szövetség Kolozs Megyei Szervezete köszönti az 1000 éves magyar iskolát.

Péntek déltől vasárnap délig volt megtekinthető a kiállítás az Unitárius Kollégium XII. osztályának termében, a December 21 út 9 szám alatt. Bemutatásra kerültek múlt századi és századfordulói tablók, amelyeken több látogató fedezte fel őst vagy egykori tanárát. Kiállítottunk néhány XVIII. illetve XIX. századbeli matriculát, bizonyítványt, valamint egy érdekes büntetőkönyvet, amelyben azt tartották nyilván, hogy a hajdani diákok milyen kihágást követtek el és ezért milyen büntetés járt. A látogatók nagy élvezettel böngésztek, és jól szórakoztak a könyvben található szövegeken. Megtekinthető volt még Kriza János unitá-

rius püspök sétatálcája és Brassai Sámuel néhány személyes tárgya. Íróasztala és a hozzá tartozó kellékei, pipái, hálósipkája, dohányosszelencéje stb.

A kiállítás szervezői, rendezői az Unitárius Kollégium tanárai, valamint a kollégium XII-es diákjai voltak. Az imént felsorolt kiállított tárgyakat az Unitárius Püspökség és a Belvárosi Unitárius Egyházközség bocsátotta rendelkezésünkre.

Dr. Bodor András professzor úr a kollégium egykori diákja, majd igazgatója a megnyitón röviden ismertette a hallgatósággal a kollégium több mint 400 éves múltját.

Köszönetet mondunk az Unitárius Egyház előljáróinak, akik lehetővé tették a kiállítás megrendezését, valamint minden kedves látogatóknak, akik, reméljük, nem bánták meg, hogy néhány percet szenteltek a kiállítás megtekintésére.

FÜLÖP D. ALPÁR, XII. osztály
Unitárius Kollégium Kolozsvár

Kétféle Mikulás – egyforma öröm

Egy teljes éven át emlegették a kolozsvári Látássérültek Középiskolájában azt a Mikulást, aki a tavaly látogatta meg az iskola I-VIII. osztályos magyar tanulóit. Gazdag ajándékcsomagokkal érkezett, melyeket a helybéli „Onisifor Ghibu” (volt 15-ös) Általános Iskolából hozott. Baka Judit tanítónő másodikosai és az osztály szülőbizottsága készítette ezeket nagy szeretettel és nem kis anyagi áldozattal, és küldte el a tél nagyszakállú követével.

Az a Mikulás végighallgatta a tanulókat rövid ének- és versműsorát, velük énekelt és játszott (hiszen „civilben” ő is félig-meddig gyerek, kilencedikes diák volt akkor), felolvasta intelmeit egy éven át tartó találgatásra adva okot: Honnan tudta a Mikulás, hogy ki verkedik, ki beszél csúnyán, vagy ki árulkozik? Persze a jó tulajdonságok is szóba kerültek. Végül a Mikulás megajándékozta a tornateremben összegyűlt I-IV. osztályos tanulókat, nemzetiségüktől függetlenül.

Az idén másféle Mikulás járt arra felé, s nem jött egyedül; zenészeket, felnőtt játszótársakat is hozott magával, és olyan hangulatos estét varázsolt maga köré, melyre sokáig fognak emlékezni az iskola magyar növendékei (és nem csak ők)!

Az idei Mikulást a két protestáns vallásánárnő, Demeter Erika és Szász Adrienne, a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet két IV. éves unitárius hallgatója hívta-hozta a gyermekek közé. Együtt énekelték azokat a dalokat, melyeket a magyar- és vallásórán tanultak a tanulók, új énekeket, verseket is tanított a vidám vendégsereg, a gyerekek kipróbálhatták a hangszereket. Az est fénypontját természetesen az ajándékcsomagok kiosztása jelentette. Ezúttal sem maradtak el a dicséretnek és az intelmek.

Ebben a hangulatban, ezekben a percekben az volt az érzésünk, hogy a jövő lelkészei, vallásánárai ízelítőt kaphattak speciális, váratlan fordula-

tokban bővelkedő élethelyzetekből is, melyeket hihetetlen könnyedséggel, alapos lélektani felkészültséggel, fiatal korukra jellemző találékonysággal, játékosággal áthidaltak. S tették mindezt szerénységgel, alázattal, a névtelenségbe burkolózva!

Jó Mikulásjárás volt az idén is! Köszönjük mindazoknak, akik odafigyeléssel, jó pedagógiai és szervezői érzékkel, emberséggel, melegséggel próbálták szebbé tenni – ha csak néhány órára is – ennek a hátrányos helyzetű gyermekcsoportnak az életét!

(E sorok írójának alkalma volt azonban este még egyszer viszontlátni a Mikulást és „udvartartását”: a trolibusz ablakából megpillantva őket úgy tűnt, hogy a vidám, összeforrott csoport a kolozsvári Főtérré is odavarázsolta egy kicsit a gyermekkor tisztaságából, a Mikulás-est hangulatából.)

HORVÁTH GABRIELLA

Szülőföldem Torockó

Szülőföldem Torockó, számomra a legkedvesebb és legdrágább hely a Földön. Itt én mindig csodálatos napokat töltök, ha vakációban hazautazhatok, vagy hétvégeken hazalátogathatok.

Szeretem ezt a falut! Sokszor olyannak képelem, mint az „igazgyöngyöt”, aminek értékére, szépségére és ritkaságára féltve vigyáz a „kagyló”.

A „kagyló” egyik oldalát a Székelykő kopár szikláik alkotják. A hegy úgy emelkedik a magasba, mintha egy mesebeli, öreg, oltalmazó óriás lenne. Lábai alatt amfiteátriumszerűen terülnek el a szántóföldek. Ezeknek a földeknek a megművelése nagyon nehéz. Az itt lakó embereknek megfeszített erővel kell dolgozniuk azért, hogy kicsikarják belőlük a „mindennapra való”. A határ gazdag patakokban és forrásokban. Messziről a patakok úgy csillognak a napsütésben, mint a jótündér ezüst hajszálai.

A „kagyló” másik oldalát dombok képezik. Ez a rész már nem annyira kopár. Itt gyümölcsösök és sűrű erdők vannak. Nyáron nagy élményt jelent, amikor a nap tűz sugarai elől a fák, lombok árnyékában lehet meghúzódni. Persze ilyenkor nemcsak sétálni lehet,

hanem virágot vagy gombát is szedni. Közben hallgatni lehet vagy megcsodálni az ugránczó mókusokat.

Közeledve a „kagyló” közepe felé, elérünk a „gyöngyszemhez”, amit fehérre meszelt házak alkotnak. Ezek a házak kőből épültek, utcára néző nagy

zöld ablakokkal, amelyekből soha nem hiányzik a piros muskátli. A házak jobb oldalán tornác húzódik, ami szőlővel van befuttatva. Ezek a házak szépségükkel és egyedülállóságukkal őrzik a volt „bányaváros” dicső múltját.

A falu főbb épületei között megemlítjük az iskolát, amely a régi időkben nagyon híres volt. Híres professzorai és a magas színvonalon

folyó tanulás messzi tájról vonzotta ide a tanulókat. Ezekből olyan kiváló és tanult emberek kerültek ki, mint: Brassai Sámuel a polihisztor és Kriza János unitárius püspök.

Az iskola szomszédságában áll a templom. A torockói emberek számára ez az épület a legfontosabb. Fontosága nem abban rejlik, hogy a legmagasabb és a legerősebb építmény a faluban, hanem abban, hogy itt mindig erőt és reményt talál az, aki ide belép. Az itt lakók – egyistenhívők –, és ahogy egyik legszebb énekünk mondja, Erős várunk nekik az Isten. Ezért a templomra, mint vallásuk és nemzetiségük jelképére, féltőn vigyáznak. Ezt bizonyítja az is, hogy bár az ellenség többször is feldúlta és porig égette, az emberek mindig újraépítették.

A viharos múlt nyomot hagyott a falubeliek életében is, amiből megtanulták, hogy minden nehézségben helyt tudjanak állni.

Ezért szeretek én mindig hazamenni, mert ebben a faluban valóban „otthon” érzem magam.

FELHÁZI ÁGNES, IX. osztály
Unitárius Kollégium-Kolozsvár

Karácsonyi eszmélkedés

„Ott kint szelíden hull a hó, itt benn meleg szobában jó.”

Bent voltunk, a gyerekek még aludtak, a kályhában még ropogott a tűz. A bácsi egy mellényben jött be és egy nagy sapkában, érezhető volt mellényén a hidegség, hó volt. Leesett a hó. Megérintette a gyerekeket, és azok az idegesség helyett boldogan szöktek ágyukból, hisz tudták, hogy megjött játszótársuk, és az angyal már kezdte csomagjait készíteni. A bácsi a Könyvek Könyvét ment tanulmányozni.

Elmentem, befűtöttem a kis szegény templomba, amely nekem drágább volt a világ összes kincsénél.

Este volt, a hó újra hullni kezdett. Oly hamar sötét lett, hogy még a kakasnak sem volt ideje kukorékolni. Otthon semmit nem láttam, csak annyit, hogy minden csillog a tisztaságtól. Végre eljött az este, a templom kályhájában ropogott a tűz, s ahogy az ember belépett, érezhette a fa száraz illatát. Érezhette az angyalok közelségét, a szánok csilingelését, érezhette az igazi csendet. Az ablakpárkányra lassan, biztosan és csendesen hulltak a hópelyhek. Kint fagyott volt minden.

Gyűltek az emberek, mondatokat mondtak, a gyerekek pedig előadták oly régóta készített műsorukat. Egy csilingelés után pedig a nagykilincses kisajtó kinyílt és kék ruhában, fehér fátyollal megjelent az angyal. Ajándékokat hozott, amelyeket hamar kiosztott. Utolsó éneket énekeltek, a hó mind sűrűbb és nagyobb pelyhekben hullott, a tűz ropogott, a szemekből a csillogás repítette szét a kőfalakat.

Nemsokára minden elcsendesedett, csak én maradtam ott. Hallgattam a nagy csendet, nem volt kihez, avagy hová mennem. Elszenderedtem, egy hang ébresztett föl és azt mondta: „Ma Jézus eljön hozzád! Légy figyelmes!” Gondoltam, álom volt, de a templom csendessége, boldogságának szomorúsága arra vezetett, hogy ez igaz.

Így egész nap az ablaknál ültem, az első fénysugar felrepezett szemhélyamat. A megfázott éjjeliór sétált lefelé az utcán – behívtam. Először nem akart, de majd rájött arra, hogy semmi rosszat, sőt szeretni akarva akartam látni – bejött. Meleg teával kínáltam és kaláccsal, mondtam: Ez Angyal-kalács. És ekkor láttam az arcán az elpislogott boldogságot, a kielégültséget, az örömet. Elfogyasztotta a teát és kalácsot, majd továbbállt. Ezután egész estig otthon ültem, Jézus pedig nem akart jönni, már igazából álomnak akartam hinni. – Annak is hittem?

Egyszer a félhomályban egy nehézkes alak jelent meg, melléhez erősen szorított valamit, közelebb jött, és rájöttem, egy asszony a kisgyermekével. Egy asszony a kisgyermekével, semmijük nem volt, a másik faluba indultak rokonaikhoz, segítségért. Unatkoztam, megsajnáltam, s így behívtam. Egyik legszebb pár cipőt, amit valaha készítettem, átadtam nekik. Megkínáltam eledellel és meglepetésemre elfogadták. Arcukon kezdett megjelenni az élet. Örültem, hogy segíthettem valakin, örültem, hogy valaki boldog lett. Örültem, hogy valaki megérezte a szenteste hangulatát, a csendet, a békét, a szeretetet, az igazságot. – Elmentek.

A melegtől elszerűltem, amikor újra megszólalt egy hang és ezt kérdezte: „Milyen volt Jézus?” Vérem buzogni kezdett, nem szeretem ha játszanak velem – de ekkor eszembe jutott az, hogy – az embereknél van öröm, bánat és egysorban boldogság és boldogtalanság.

Rájöttem és tudtam, hogy Jézus nem saját képében jött hozzánk – ő mindenki benn van, és nem vele kell jó legyünk, hanem másokkal, akik szintén Jézusok! Tudva, tudatlanul az ember szolgál valakit, azt a valakit, aki megmutatja a Teljességet, vagy azt, hogy ... vajon ez mi volt?

ZSIGMOND JÚLIA, XI. osztály
Unitárius Kollégium-Kolozsvár

A NŐSZÖVETSÉG ÉLETÉBŐL

Nőszövetségi közgyűlés Székelykeresztúron

Szeptember 8-án bensőséges ünnepek székelyhelye volt Székelykeresztúr, itt tartottuk újjászerveződött nőszövetségünk V. rendes évi közgyűlését, amely egyben a VII. nőtalálkozó volt a változás óta. A helybeli nőszövetség és az egész egyházközség mindent megtett azért, hogy a találkozó kellemes légkörben és jó körülmények között folyhasson le. A közösen eltöltött este, s a vasárnap kedves vendéglátás, a figyelmesség és szeretet, amellyel fogadtak minket, örökre emlékezetes marad mindannyiunk számára.

A reggeli áhítat után, amelyet Simó Rozália IV. éves teol. hallgató tartott, 46 nőszövetség 222 küldöttje hallgatta meg az évi tevékenységről szóló beszámolókat az 5 körű felelős, valamint a titkár és a pénztáros részéről. Átfogó képet nyerhettünk helyi tagozataink munkájáról, ötleteket szerezhettünk a nagyon változatos rendezvények ismertetéséből (például Nagyszülők Napja Homoródjánosfalván, hímestojás kiállítás Sepsiszentgyörgyön, templomkertek, temetők gondozása, Nyugdíjasnap szervezése stb. Ugyanakkor sok közvetlen kapcsolat jött létre nőszövetségeink között. Külföldi kapcsolataink is bővültek, ezek fejlesztéséhez feltétlenül szükséges a nyelvismeret. Ezért ezúton is felkérjük nyelveket ismerő nőtestvéreinket, jelentkezzenek központunknál nyilvántartásbavétel céljából. A körök jelentéseit igyekszünk közölni.

Az ünnepi istentiszteleten Demeter Erika IV. éves teológus szívhez és értelemhez egyaránt szóló szép beszéde után Kisgyörgyné Barla Júlia tartott

érdekes, jól dokumentált előadást a honfoglalás koráról s annak mondavilágáról, majd a marosvásárhelyi nőszövetség szavalókórusa adta elő az alkalomhoz illő irodalmi összeállítását. Ezután a székelykeresztúri nőszövetség zászlaját mutatták be, a helybeli nők pedig szavalatokkal és Tamási Áron egyik cikkével tették emlékezetessé ezt a szép ünnepséget.

Közgyűlésünk a szünetekben spontánul szervezett kis csoportokban folytatta munkáját, a szabad beszélgetések során sok nőtestvérünk jutott szóhoz, megismerhettünk sok ötletet, véleményt, bírálatot. A délutáni gyűlésen ezeket foglalták össze egyes csoportok vezetői. A legfontosabb javaslatokat határozatba foglaltuk, s ez az elkövetkezendő időszak munkatervét jelenti a választmány részére. A közgyűlés elfogadta az Alapszabály-tervezetet, a jelentést, valamint a jövő évre szóló költségvetést, határozatba rögzítve feladatainkat.

Elkészült nőszövetségünk vándor-abrosza is, amely bizonyosság arra, hogy ahányan vagyunk, annyifélék vagyunk, különbségeink ellenére egyek vagyunk unitárius magyar közösségünk szolgálatában.

Most, amikor megköszönjük a székelykeresztúri nőszövetség áldozatos munkáját, úgy érezzük, ez nem volt hiábavaló, mert minden résztvevő lélekemelő élményekkel térhetett haza, vezetőink pedig újabb feladatokkal, ötletekkel lettek gazdagabbak. Most így búcsúzunk: Viszontlátásra jövőre, Vargyason!

ZSAKÓ ERZSÉBET

Tudósítás magunkról

A Nagyhomoród mentén fekvő Homoródszentpéterről írunk.

Az 1995-ös és 1996-os esztendőben velünk történt, avagy általunk történt dolgokról írunk, az életünkről. Nőegyletünk újabban 1995 novemberében ült össze. A segítségadás volt indítékunk. Nyilván már szeptember végén és október elején is együtt dolgoztunk, ugyanis több napot tartott, amíg az 5 esztendeig üresen hagyott papilakot lakhatóvá tettük, ajtó- és ablakkeretet festettünk, súrolgattunk, cipekedtünk. Októberben érkezett hozzánk egy ruhaszállítmány, azt osztályoztuk és szétosztottuk. Az újonnan érkezett lelkésznőt megajándékoztuk ágytakaróval, foteltakaróval és jó meleg pokróccal, aztán a tél folyamán rongyot vágtunk és abból szőnyeget szőttünk neki.

Miután ezt elvégeztük, megvásároltuk az Udvarhelyi varrotások című könyvet, és azt áttanulmányozva, néhány mintát lemásoltunk és ki is varrtunk. A kézimunkákat elajándékoztuk a Szentpéterre látogató külföldi vendégeknek.

1996. március 15-én mi szolgáltattuk az ünnepi műsort. A diplomozást szeretetvendégséggel

zártuk, ahol pánkóval és az újonnan szolgáló kántornő finom piros borával kínáltuk meg a híveket.

A pünkösdi utáni héten kezdődött a kb. 500 éves templomunk javítása. A munkásoknak több mint egy hónapon át házról-házra szolgáltattuk ki az ebédet. A javításhoz szükséges kövek összeszedésében is segítünk, valamint a javítás utáni nagytakarítást is együttes erővel egy nap alatt végeztük el.

A nyári és őszi hónapokban a mezei munka foglalt le.

Szeptember 8-án a szentpéteri nőegylet több tagja: Jobb Erzsébet (elnöknő), Dáné Zsuzsanna (pénztárnok), Gergely Gyöngyvér (jegyző), valamint Csomor Irmuska nőegyleti tag részt vettek a Székelykeresztúron rendezett UNOSz konferencián. Nagyon jól érezték magukat ott, beszámolójuk örömteli, lelkes volt.

Újabb örömet és ünnepélyességet az októberben hozzánk látogató amerikai vendégek hoztak gyülekezetünkbe. Testvérgyülekezetünkből, a Minnesota-i Saint Paulból látogattak meg és három napot töltöttek Szentpéteren. A nőegylet tagjai zöldséget, lisztet, tyúkhúst ajándékoztak és magukra vállalták a főzést is. Péntek este a keblitanács a vendégekkel együtt vacsorázott és beszélgetett, vasárnap pedig közebédet ültünk a vendégek tiszteletére, ahol kb. 60 személyre főztünk. Az egyházközségnek hozott ajándékok mellett a gyerekek is kaptak ajándékot, sőt még néhány zsák ruhát is kaptunk.

November 15-én a Dávid Ferenc-émlékünnepély után a ruhákat kiosztottuk, és a bevétel a nőegylet lett. A bevétel egy részéből fonalat vettünk, mert a kézimunkáknak megfelelő vásznat akarunk szőni.

Közeledik a karácsony. Nyilván rengeteg munka vár ránk családunk körében és a gyülekezetben is.

Reméljük, hogy nem untattuk a kedves olvasót. Nem dicsvágyból mutattuk be magunkat, hanem azért, hogy megismerjenek, megszeressenek és alkalomadtán meglátogassanak.

Az Unitárius Közlöny minden kedves olvasójának és a Szentpéterről elszármazottaknak boldog karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánunk. Isten áldja meg.

JOBB ERZSÉBET

A mi békességünk

Békesség. Egy gyönyörű szó. Megteremteni a békességet magunk körül, ez még gyönyörűbb. És, hogy a csokfalvi unitárius nőszövetségnek ezt sikerült is megteremtenie, ez a leggyönyörűbb.

Lelkes kis csapatunk méltó módon készülődött a millecentenáriumi ünnepség megszervezésére. 1996. augusztus 13-14-én a helybeli lelkész és gondnok segítségével kimeszelte, kitakarította és átrendezte a tanácstermet. Ugyanis a csokfalvi unitárius egyház egy nagy értékű képet kapott adományként Orbók Ferenc és Orbókné született Gidófalvi Éva atyánkfiaitól. Ezt a képet A val-

lásszabadság kihirdetése az 1568-i országgyűlésen helyeztük a fő helyre. Elhelyeztük az új szőnyeget, amelyeket a télen szőttek az asszonyok. Fehér abrosz, váza, virág, terítő került az asztalra. A millecentenáriumi úrvacsoraosztással egybekötött emléktentisztelet szeretetvendégséggel ért véget.

Tanácsstermünkben, a templom után, így valósult meg a békesség igazi hajléka. A mi békességünké.

Hadd soroljuk fel az önzetlenül tevékenykedő asszonyok nevét: Simon Károlyné, Raffai Á. Dénesné, Kendi Andrásné, Raffai Elekné, id. Faluvégi T. Józsefné, Raffai Dánielné, Raffai Zoltánné, Faluvégi Ferencné, Benedek Enikő.

Isten áldása legyen rajtuk!

BENEDEK ENIKŐ

PÁLYÁZAT

Az UNOSZ pályázatot hirdet az 1997. évi közgyűlés vitaindító előadásának megírására.

Az előadás címe: Isten- és emberközben.

Az előadás tárgya: Hogyan közeledhetünk Istenhez, hogy embertársainkhoz is közelebb kerüljünk.

Az előadás terjedelme: 20 perces időtartam, ehhez egy kb. 20–30 perces irodalmi műsor csatlakozik, melynek összeállítása szintén a jelen pályázat tárgyát képezi.

Határidő: 1997. május 1.

A pályázat jelíges és csak gépírással szöveget fogadunk el.

A pályadíj 100 USD.

A bírálóbizottságnak jogában áll a díjat megosztani, az előadás és az irodalmi műsor között.

A pályázaton részt vehetnek fiatal unitárius nők, 30 éves korig.

FELHÍVÁS

Az UNOSZ központi segélyalapot hozott létre különösen súlyos helyzetű személyek, illetve családok alkalmi megsegítésére. Segélyben részesülhet bármely egyháztag, aki indokolt kérést nyújt be a Központi Segélyalap Bizottsághoz, amelyet a helyi lelkész és a nőszövetség, ennek hiányában a keblitanács véleményez. Pénzsegélyt csak rendkívüli esetekben (elemi kár, bal eset, haláleset) tudunk nyújtani, ruhasegélyt konkrét kérésre adhatunk (méret, életkor, szükségesség ruhafajta).

KÉNOS

Örömmel tudatjuk, hogy a kénosi unitárius egyházközségben is megalakult a helyi nőszövetség. Ezzel a beköszöntőlevéllel szeretnénk kifejezni csatlakozási szándékunkat az UNOSZ-hoz.

Tervezett tevékenységeink: a kétheti rendszeres teadélutánok megszervezése, a bibliaórák kellemsé tétele, valamint egy kézimunkakör létesítése.

Elnöknek Csáki Erzsébetet, titkárnak Bálint Margitot választottuk.

GYERKES MÁRIA gy. s. lelkész

Nevelőink figyelmébe!

Az UNOSZ kezdeményezésére 1997. szeptember 1–15. közötti időszakban egyhetes továbbképző tanfolyamot szervezünk Székelykeresztúron, a Hargita megyei Pedagógus Ház keretében.

Itt egy személyiségfejlesztő pedagógus csoport fog dolgozni, célja az erőszakmentes konfliktuskezelési eljárások elsajátítása. Tekintettel arra, hogy az önmaga ellen forduló agresszió az egyik legerősebb személyiségkárosító tényező, fontos az agresszivitás csökkentése. Ez kreatív konfliktuskezeléssel elérhető. A csoport munkája hozzájárul tagjainak lelki egészségvédelméhez, lelki egyensúlyának megőrzéséhez, a mentálhigiéniai kultúra kialakításához.

A tanfolyamon részt vehetnek óvónők, tanítók, tanárok, lelkészek, hitoktatók, korra és nemre való tekintet nélkül. A csoport tagjai között nem lehetnek házastársak, szerelmespárok vagy egymással rokoni kapcsolatban lévő személyek.

Az érdeklődők forduljanak bővebb felvilágosításért Jakabházi Verához (3050 Sighişoara, str. Gării nr. 5, Tel: 065/774840) 1997. május 1-ig.

Ne feledjük, hogy jövőnk ifjúságunk lelki egységétől függ, ennek kialakításában nevelőinknek fontos szerepe van. A csoport megszervezésével nekik akarnak segítséget nyújtani.

Ady Mariska

Hol terem a karácsonyfa?

Hol terem a karácsonyfa?
Fenyves-erdők mélyén
Angyal száll a mennyből érte
Karácsony estéjén.
Liliomszín két kezével
Kiássa gyöngéden
S mindjárt el is tűnik véle
Csillagok ködében.

Fenn az égben telerakja
Mindenféle jóval
Pirosbélű narancssal
Meg ezüstös dióval.
Fenyőfából karácsonyfa
Így lesz a szent éjen
S a szeretetet lopja közénk
A Jézus nevében.

R. Berde Mária

Gyermekdal

Isten egyszülötte,
Hála, hogy születél,
Hogy mennyei sorból
Szegény gyermek lettél.

Oda száll ma lelkünk
Istállód fölébe,
Hol szalmán érkeztedél
Baromnép körébe.

Édes szülőanyád
Rongyokban melenget,
Tehénké szájától
Kis tested fölenged.

Szolgálhatnak a barmok,
Szolgál angyalsereg,
Csak az emberek közt
Nincs megszálló helyed.

Álmodra vigyázó
Pici angyalokkal
Mi is meg szolgálunk
Altató dalokkal:

„Dicséret, dicsőség,
Amért megszülettél,
S minden földi gyermek
Kistestvére lettél!”

Angyalvárás

Én a karácsonyról még nem sokat tudok
Csak annyit, hogy jönnek az égi angyalok,
Akkor örülnek, hogy Jézus megszületett:
Éneklük a békét és a szeretetet.
Ajkunkon is zeng a Jézus-váró ének:
Szívünkbe fogadjuk az égi vendéget.

Rossz a Jézus kis csizmája

Népi ének

Rossz a Jézus kis csizmája,
Sír a ködmöne.
Ázik, fázik, megveszi az
Isten hidege.
Hogyha volna kis csizmám,
Jézuskának odaadnám,
Bárányszőrös ködmönkémmel
Jól betakarnám.
Akkor hozzám hajolna,
Talán meg is csokolna!
Boldogabb a széles földön
Senki nem volna.

Tudósítások, hírek

Egyházi Főtanács

Az Egyházi Főtanács november 20-21. napjain tartotta évi rendes ülését Kolozsváron. A 24. sz. egyházi énekünk eléneklése és Kolcsár Sándor közügyigazgató imáját követően az ülést dr. Szabó Pál főgondnok-elnök nyitotta meg. Az Egyházi Főtanácsot a Magyarországi Unitárius Egyház részéről Rázmány Csaba pestszentlőrinci lelkész üdvözölte. Az ülés keretében az Egyházi Főtanács meghallgatta és elfogadta a dr. Erdő János püspök haláláról és temetéséről szóló jelentést, jóváhagyta a tiszteletbeli címek adományozását: Mihály Mátyás székelykálfi afiának tiszteletbeli gondnoki, Székely János J., Székely Tihamér és Miklós József küküllödombói afiainak tiszteletbeli keblitanácsosi, Gagyi Lajos alsóboldogfalvi afiának tiszteletbeli gondnoki, Joó Dénes siménfalvi afiának tiszteletbeli gondnoki, Vass Béla firtosmartonosi afiának tiszteletbeli gondnoki, Márton Sándor és Fülöp Simon énlaki afiainak tiszteletbeli keblitanácsosi címet adományozott. Egyházi Főtanács eszközölte az esedékes választásokat, megtárgyalta és elfogadta az elmúlt évi jelentéseket: Püspöki jelentést, Egyházi Képviselő Tanács jelentését, Nyugdíjpénztár jelentését, az unitárius gimnáziumok működéséről szóló jelentést, az Unitárius Nők Országos Szövetsége és a Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet tevékenységéről szóló jelentést, elfogadta a marosszentgyörgyi leányegyházközség anyaegyházközséggé nyilvánítását, jóváhagyta a Nőszövetség Működési Szabályzatát, a Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet Szervezeti Szabályzatát, megvitatta és elfogadta a szükséges zárszámadásokat és költségvetéseket. Legfontosabb napirendi pontként elfogadta és életbe léptette az Unitárius Egyház új Alaptörvényét. Végül meghallgatta a Főtanács Bizottság általános jelentését. A Főtanács alkalmával tartott istentiszteleten a lelkészi szolgálatot Bíró József kadácsi lelkész végezte a 2Pét 3,13 alapján. A Főtanács közebédet a Protestáns Teológiai Intézet konviktusában tartottuk, a hagyományos Berdeserleges pohárköszöntőt Tóth Miklós a Háromszék-Felsőfehér egyházkör felügyelgondnoka mondta.

Egyházi Képviselő Tanács

A III. évnegyedi rendes ülését szeptember 26-án tartotta. A tárgysorozaton szerepelt: *dr. Erdő János püspök haláláról és temetéséről szóló jelentés, valamint az ezzel kapcsolatos további intézkedések; jelentés az elnöki elintézt fontosabb adminisztratív intézkedésekről; a Misszió Bizottság szeptember 25-én tartott ülésének jegyzőkönyve; a Teológiai Intézetben szeptember 16–21. napjain tartott szakvizsga jegyzőkönyve; a Lelkészképzési Bizottság szeptember 12–13. napjain tartott vizsgaülésének jegyzőkönyve; a Teológiai Intézetben szeptember 23–25. között tartott alapvizsgáról szóló jelentés; előterjesztés a Teológiai Intézet vallástörténeti és unitárius egyháztörténeti tanszék betöltése tárgyában; Szabó József Csaba felvétele a Teológiai Intézet I. évfolyamára; előterjesztés az unitárius teológiai hallgatók létszámának megállapítására az 1997/98. tanév I. évfolyamára; jelentés a kolozsvári és székelykeresztúri Unitárius Líceumokban tartott felvételi tárgyában; jelentés az anyanyelvi szórványtábor megrendezéséről; jelentés a Millicentenárium megünnepeléséről egyházunkban; a Vallásügyi Államtitkárság levele az állami fizetések korlátozása tárgyában; az egyházi központ pénztárosi állásának betöltése (Kopáncsi Enikő 1996. október 1-től); jelentés az elnöki elintézt fontosabb gazdasági ügyekről; a Számvevő-ség jelentése; mikrobusz vásárlása; a múzeum számára kijelölt helyiség (December 21. út 14 szám) bérbeadásáról; előterjesztés az 1997. évi költségvetési javaslatról.*

A IV. évnegyedi rendes ülésre október 31-én került sor. Az ülésen az Egyházi Képviselő Tanács elsősorban a soron következő Egyházi Főtanács előkészítésével foglalkozott. *Megtárgyalásra kerültek a fontosabb adminisztratív és gazdasági ügyek, a lelkészképzés kérdései, a Nyugdíjpénztár jelentése.*

Az Egyházi Képviselő Tanács legfontosabb napirendi pontja az Unitárius Egyház Alaptörvényének a jóváhagyása és Egyházi Főtanács elé való terjesztése volt.

Egyházközi Közgyűlések

Az Egyházközi Közgyűléseket augusztus 24–25-én tartották a következők szerint: a kolozs-tordai egyházkör augusztus 25-én Bágyonban, a közgyűlés alkalmával tartott istentiszteleten Fazakas Ferenc tordai lelkész végezte a lelkészi szolgálatot; a maros-küküllői egyházkörben augusztus 24–25-én Ádamoson, az istentiszteleti szolgálatot Veress Ferenc bethlenszentmiklósi lelkész végezte; a székelykeresztúri egyházkörben augusztus 25-én Székelyszentmihályon, az istentiszteleten a lelkészi szolgálatot Jakab Zsolt újszékelyi gyakorló segédlelkész végezte; a székelyudvarhelyi egyházkörben augusztus 25-én Homoródkarácsonyfalván, a lelkészi szolgálatot Harringtonné Szánthó Anikó végezte; a háromszék-felsőfehéri egyházkör augusztus 24–25-én Nagyajtán, 24-én este az istentiszteleten a lelkészi szolgálatot Pop Mária szentivánlaborfalvi, 25-én Józsa Lajos kökösi gyakorló segédlelkész végezte.

Rendkívüli Egyházközi Közgyűléseket tartottak egyházköreink október 15–19. között az Egyházi Alaptörvény elfogadása tárgyában. A kolozs-tordai egyházkör október 15-én Kolozsváron; a székelykeresztúri egyházkör október 18-án Székelykeresztúron; a székelyudvarhelyi egyházkör október 16-án Székelyudvarhelyen; a háromszék-felsőfehéri egyházkör október 19-én Brassóban; a maros-küküllői egyházkör az évi rendes körű közgyűlésen elfogadta az Alaptörvényt.

Újbóli rendkívüli Egyházközi Közgyűlésekre került sor november 26. és december 5. között, amelynek feladata az egyházközi választások megejtése volt. A kolozs-tordai egyházkör november 26-án a kolozsvári 2. számú egyházközségben, a maros-küküllői egyházkör november 28-án a marosvásárhelyi, a székelykeresztúri egyházkör november 29-én a székelykeresztúri, a székelyudvarhelyi egyházkör december 5-én a székelyudvarhelyi és a háromszék-felsőfehéri egyházkör november 30-án a brassói egyházközségben tartotta körű közgyűlését. A választások eredménye a következő:

Kolozs-tordai egyházkör: esperes Székely Miklós kövendi lelkész, köri jegyző Pap László bágyoni lelkész, felügyelőgondnokok Pálfi Sz. Ferenc és Bodor Attila, pénztáros Durugy Lóránd.

Maros-küküllői egyházkör: esperes Nagy László székelyfalvi lelkész, köri jegyző Benedek Jakab csokfalvi lelkész, felügyelőgondnokok dr. Kisgyörgy Árpád és Páll Tamás.

Székelykeresztúri egyházkör: esperes Szombatfalvi József csehétfalvi lelkész, köri jegyző Farkas László korondi lelkész, felügyelőgondnokok Fekete János és Fazakas Árpád.

Székelyudvarhelyi egyházkör: esperes Kedei Mózes a székelyudvarhelyi 1. számú egyházközség lelkésze, köri jegyző Kelemen Levente oklándi lelkész, felügyelőgondnok Tordai Árpád és Márton Dénes.

Háromszék-felsőfehéri egyházkör: esperes Máthé Sándor a brassói 1. számú egyházközség lelkésze, köri jegyző Kovács István sepsiszentkirályi lelkész, felügyelőgondnokok Tóth Miklós és dr. Gyerő Dávid.

Ezenkívül minden egyházkör megválasztotta a maga zsinati és főtanácsi tagjait.

Lelkészköri értekezletek

A III. és IV. évnegyedi Lelkészköri Értekezleteket a következők szerint tartották: a kolozs-tordai egyházkör szeptember 9-én Kolozsváron és november 5-én Szinden; a maros-küküllői egyházkör szeptember 5-én és november 4-én Marosvásárhelyen, a székelykeresztúri egyházkör szeptember 3-án és november 5-én Székelykeresztúron, a székelyudvarhelyi egyházkör szeptember 4-én Oklándon és november 6-án Székelyudvarhelyen, a háromszék-felsőfehéri egyházkör szeptember 2-án és november 12-én Brassóban.

•A **Protestáns Teológiai Intézetben** szeptember 9–14. között tartották a *felvételi vizsgákat*. Sikeres felvételi vizsgát tettek: **Andrási Benedek**, **Bálint Róbert** Zoltán, **Kádár Attila**, **Kopáncsi Zoltán**, **Solymosi Zsolt**, **Szabó József Csaba** és **Szombatfalvi József**.

•A lelkészképesítő vizsgát szeptember 12–13-án tartották, amelyen sikeresen vizsgáztak és lelkészi oklevelet nyertek: **ifj. Kozma Albert**, **Kiss László**, **Mezei Csaba**, **Kelemen Szabolcs** és **Véress Ferenc**.

•A teológiai szakvizsgát szeptember 16–21. között tartották meg. Sikeresen szakvizsgáztak: **Jenei Sándor**, **Csete Árpád**, **Dimény József**, **Czire Szabolcs**, **Ferenczi Enikő**.

•A teológiai alapvizsgát szeptember 23–25. között tartották. Alapvizsgát tettek: **Fekete Béla**, **Máthé Ernő**, **Molnár Attila** és **Tódor Csaba II.** évet végzett teológiai hallgatók.

•A teológiai tanéonyító istentiszteletre szeptember 29-én került sor. A lelkészi szolgálatot **dr. Szabó Árpád** főjegyző-dékán végezte. Az 1996–1997-es teológiai tanév szeptember 30-án kezdődött.

•**Kriza Jánost** a kolozsvar-monostori egyházközség gyakorló segédlelkészét 1996. augusztus 1-től áthelyezték az egyházi nyomdához. Gyakorló segédlelkészi szolgálatát a kidei egyházközséghez tartozó beszercei, dési és szamosújvári leányegyházközségekben végzi.

•**Gyerkes Zsuzsánna** október 1-től kinevezést nyert gyakorló segédlelkészi minőségben a kénosi egyházközségbe.

•**Kecskés Csaba** október 1-től kinevezést nyert gyakorló segédlelkészi minőségben a marosvásárhelyi egyházközségbe.

•**Czire Szabolcs** október 1-től gyakorló segédlelkészi kinevezést kapott a sepsiköröspataki egyházközségbe.

•**Ferenczi Enikő** október 1-től gyakorló segédlelkészi kinevezést kapott a sepsiszentgyörgyi egyházközségbe vallásánárnak.

•**Csete Árpád** október 1-től gyakorló segédlelkészi kinevezést kapott a ravai egyházközségbe.

•**Dimény József** október 1-től gyakorló segédlelkészi kinevezést kapott a firtosmartonosi egyházközségbe.

•**Jenei Sándor** október 1-től gyakorló segédlelkészi kinevezést kapott a haranglábi egyházközségbe.

•**ifj. Kozma Albert** marosvásárhelyi segédlelkész október 1-től áthelyezést nyert az újonnan alakult marosszentgyörgyi egyházközségbe.

•A **Dávid Ferenc Egylet** október 20-án és november 17-én tartott *felolvasó ülést*. Október 20-án **dr. Szabó Árpád** püspökhelyettes tartott *előadást*: *Az erdélyi unitáriusok kapcsolata az angol és amerikai unitáriusokkal és a szabadélvű keresztényekkel címen*. Zeneszámokat **Márkos Albert** és **Rónai Ádám** adott elő, szavaltak

Kádár Attila és **Solymosi Zsolt** teológiai hallgatók.

November 17-én a *felolvasó ülésen dr. Rezi Elek* professor tartott *előadást* *A teremtett világ védelmének időszzerű kérdései címen*. **Monica Noveanu** és **Búzás Pál** zeneszámokat adott elő, **Kopáncsi Zoltán** és **Solymosi Zsolt** teológiai hallgatók szavaltak.

Halottunk

Lukács Mózes ny. lelkész október 2-án, életének 82. évében Székelyudvarhelyen elhunyt.

1914. december 14-én született Medeséren, középiskolai tanulmányait a székelykeresztúri Unitárius Gimnáziumban, teológiai tanulmányait a kolozsvari Unitárius Teológiai Akadémián végezte 1937-ben. A fogaras-nagyszebeni, kedei, székelyszentmiklósi és csekefalvi egyházközségekben szolgálta egyházunkat 45 éven keresztül. Október 4-én temettük a székelyudvarhelyi templomból. A temetésen a lelkészi szolgálatot **Kedei Mózes** székelyudvarhelyi lelkész végezte, egyetemes egyházunk nevében **Szabó Zoltán** egyházi titkár búcsúztatta. A sírnál **Báró József** székelykeresztúri esperes, **Báró Lajos** siménfalvi, **Péterfi Sándor** kissolymosi és **Rüsz Domokos** székelyudvarhelyi lelkész mondtak beszédet.

Emléke legyen áldott.

E számban meg nem jelent írásokért a szerzők elnézését kérjük. A meg nem jelent írásokat következő, januárban megjelenő számban közöljük.

Unitárius Közlöny.

A Keresztény Magvető melléklete.

Szerkesztő bizottság:

dr. Szabó Árpád főszerkesztő,

dr. Rezi Elek szerkesztő.

Olvasószerkesztő: **Kürti Miklós**

Számítógépes munkálatok:

Kriza János

Szerkesztőség címe:

3400 – Kolozsvar, 21 December u. 9.

tel/fax: 195927..

Készült az Unitárius Nyomdában.